

РОЗВИТОК КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Михасюк І.Р., д.е.н, професор

Львівський національний університет ім. Івана Франка

У сучасному цифровому світі, за умов майже безперешкодного доступу до інформації, суб'єкти господарювання просто приречені на постійну пильну увагу, у центрі якої знаходиться все – напрями розвитку та репутація, сумлінність сплати податків і фінансова стабільність, лобізм і корупційні зв'язки, екологічні заходи, освіта та благодійність, громадські проекти та соціальні ініціативи. І такий інтерес цілком виправданий. У сучасних реаліях з'являються нові правила, які диктують компаніям необхідність корпоративної соціальної відповідальності.

Організація промислового розвитку ООН визначає корпоративну соціальну відповідальність (далі – КСВ) як концепцію менеджменту, за допомогою якої компанії враховують соціальні та екологічні проблеми у своїх бізнес-операціях і взаємодії зі своїми зацікавленими сторонами [1]. Відтак КСВ розуміється як спосіб, за допомогою якого компанія досягає балансу економічних, екологічних і соціальних імперативів, водночас відповідаючи очікуванням стейкхолдерів і суспільства загалом.

Ранні форми КСВ виникли ще у XIX столітті, коли власники бізнесу намагалися благодійно покращити життя своїх співробітників і територіальних громад. З тих пір концепція КСВ розвинулася, охопивши ширший спектр етичних,

екологічних і соціальних міркувань. КСВ суттєво змінилася протягом століття, приділяючи дедалі більше уваги залученню стейкхолдерів.

У XX столітті КСВ почала зосереджуватися на таких питаннях, як добробут співробітників, права споживачів і захист навколишнього природного середовища. А у XXI столітті КСВ охоплює широкий спектр стійких ділових практик, включаючи етичне ведення бізнесу, скорочення викидів у довкілля та участь у справах територіальної громади [2].

Декілька факторів сприяли зростанню КСВ, зокрема підвищення обізнаності громадськості про соціальні та екологічні проблеми, попит споживачів та інвесторів на відповідальну бізнес-практику та визнання потенційних переваг КСВ для бізнесу. Ці рушійні сили спонукали компанії інтегрувати КСВ у свої основні стратегії та діяльність, сприяючи розвитку культури відповідальності та звітності.

Компанії, які є соціально відповідальними, по суті, саморегулюються, створюючи такі питання, як зміна клімату, бідність, рівність, різноманітність та залучення до своєї бізнес-місії. Вони гарантують, що все, що вони роблять, є етичним, справедливим і корисним для спільнот, у яких вони працюють і з якими взаємодіють. По суті, такі компанії думають і намагаються працювати на

загальне благо, а не просто збільшувати капітал або догоджати своїм стейкхолдерам.

Переваги КСВ для компаній незліченні, але виокремлюють десять найбільш загально визнаних: збільшення впізнаваності бренду та покращення ділової репутації; зниження операційних витрат; залучення нових клієнтів; збалансування бізнес-впливу та відповідальності; уникнення державного регулювання; сприяння довгостроковій прибутковості; визнання ділових моральних зобов'язань; покращення відносин з інвесторами та кращий доступ до капіталу; поліпшення відносин з працівниками, зростання продуктивності та масштабів інновацій; зміцнення зв'язків у територіальних громадах через залучення зацікавлених сторін [3, с.50-51].

КСВ також сприяє зростанню залученості персоналу до бізнесу, адже має низку переваг для працівників. Так, посилюється ідентифікація з компанією, підвищується продуктивність праці та збільшується відданість компанії, впроваджуються інновації, які можуть вдосконалити якість праці, покращується емпатія та моральний стан, що поліпшує ставлення до роботи в компанії.

Незважаючи на численні переваги КСВ для компаній-роботодавців і найманих працівників, наразі її впровадження стикається із низкою викликів [4]:

1. Опір стейкхолдерів. Впровадження КСВ може зіштовхуватись із опозицією, особливо у компаніях, орієнтованих на отримання прибутку. Деякі

стейкхолдери надають перевагу короткостроковим прибуткам над суспільними вигодами, що ускладнює узгодження із суспільними благами.

2. Обмеженість за часом та ресурсами. КСВ вимагає значних вкладень часу та ресурсів. Малим компаніям з обмеженим бюджетом важко відшукати ресурси, адже початкові витрати можуть перевищувати негайну віддачу, перешкоджаючи зацікавленості у КСВ.

3. Комплексність соціальної відповідальності. Відповідність нормам КСВ є складною справою, адже компанії повинні орієнтуватися в різних екологічних, трудових і суспільних стандартах у різних регіонах, що може зайняти багато часу.

4. Складність вимірювання та оцінки. Кількісна оцінка соціального та екологічного впливу є надзвичайно важливою, але складною через нематеріальні результати. Необхідно розробити надійні показники та структуру звітності. Відсутність стандартизованих показників ускладнює бенчмаркінг і аналогічне порівняння.

5. Збалансування короткострокових фінансових цілей із довгостроковими соціальними цілями. Збалансування поточних фінансових цілей із перспективними соціальними цілями є делікатним завданням. Деяким ініціативам потрібен час, щоб принести результати, створюючи тиск, щоб надати першочергову увагу негайним прибуткам. Далекоглядне лідерство має важливе значення для поєднання фінансового успіху з соціальним впливом.

Всупереч наявним викликам, компанії, які дотримуються КСВ, створюють позитивні зміни та

стимулюють інших наслідувати їх приклад. Долаючи виклики, компанії демонструють силу поєднання успіху в бізнесі зі змінами в суспільстві та навколишньому середовищі.

Існує низка потенційних рішень, які компанії можуть розглянути, щоб подолати виклики та ефективно інтегрувати КСВ у свою діяльність. Одним із підходів є розробка чіткого та вичерпного визначення КСВ, яке узгоджується з очікуваннями та пріоритетами ключових стейкхолдерів. Це визначення має ґрунтуватися на надійному наборі принципів і має регулярно переглядатися та оновлюватися, щоб гарантувати, що воно залишається актуальним та ефективним. Іншим важливим кроком є встановлення стандартизованих механізмів звітності та розкриття інформації щодо діяльності з КСВ. Це може допомогти переконатися, що компанії надають узгоджену та порівнянну інформацію про ефективність КСВ, а також може полегшити порівняльний аналіз та експертну оцінку. Для подолання викликів важливо, щоб компанії співпрацювали та розробляли чіткі керівні принципи та правила для ініціатив КСВ. Зазначене дозволить забезпечити послідовну та

відповідальну діяльність усіх компаній, а також може допомогти створити більш скоординований та ефективний підхід до КСВ. Крім того, компанії також повинні інвестувати у дослідження та розробки, щоб знайти рентабельні та ефективні шляхи реалізації ініціатив КСВ. Це призведе до зменшення потенційних фінансових наслідків цих ініціатив і може полегшити компаніям виправдання витрат на впровадження ініціатив КСВ.

Таким чином, корпоративна соціальна відповідальність є ключовим аспектом сучасного бізнесу та сприяє довгостроковому успіху. Впроваджуючи ініціативи КСВ, компанії не тільки допомагають будувати краще майбутнє, а й підвищують свою репутацію як серед споживачів, так і серед співробітників. Переваги КСВ нескінченні, проте її впровадження є складною роботою, що стикається з низкою викликів. Проте, за наявності чіткого плану та зобов'язань працювати разом, компанії можуть подолати всі виклики та діяти соціально й екологічно відповідально. Відтак, запроваджуючи КСВ, компанії можуть не лише покращити свою власну діяльність, а й внести позитивні зміни у своїх територіальних громадах та суспільстві загалом.

Список використаних джерел:

1. What is Corporate Social Responsibility (CSR)? URL: <https://www.unido.org/our-focus/advancing-economic-competitiveness/competitive-trade-capacities-and-corporate-responsibility/corporate-social-responsibility-market-integration/what-csr> (дата звернення 18.03.2024).
2. Tamplin T. Corporate Social Responsibility (CSR). URL: <https://www.financestrategists.com/wealth-management/corporate-social-responsibility-csr/> (дата звернення 18.03.2024).
3. Asemah E. S., Okpanachi R. A., Edegoh L. O. N. Business Advantages of Corporate Social Responsibility Practice: a Critical Review. New Media and Mass

ДИСТАНЦІЙНІ ОСВІТНІ ПОСЛУГИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Ніколаєць К.М., *д.іст.н., професор*
Державний торговельно-економічний університет

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій обумовив зростання швидкості та обсягів передачі інформації, що зробило можливим роботу відеохостингів, стрімінгових сервісів із передачею відео у реальному часі. Така можливість була використана для організації дистанційного навчання із використанням відео-уроків, що набирають дедалі більшу популярність.

Пандемія COVID-19 забезпечила потужний поштовх надання дистанційних освітніх послуг закладами вищої школи. В умовах, коли від оф-лайн навчання на деякий час довелося відмовитися, вузи змушені були масово організовувати дистанційне викладання навчальних дисциплін. Ще більш потужним стимулом для розвитку дистанційного надання освітніх послуг стало повномасштабне воєнне вторгнення Російської Федерації в Україну. З безпекових міркувань абсолютна більшість закладів освіти України віддала перевагу он-лайн навчанню.

В Україні набуло поширення дистанційне надання спеціалізованих освітніх послуг окремими викладачами або приватними школами. Мова йде про різного роду он-лайн індивідуальні та групові заняття із цільовою аудиторією. Тематика таких занять визначається запитами на ринку

освітніх послуг. Переважно це навчання іноземної мови або підготовка до складання різного роду іспитів. Проте є й індивідуалізовані курси для студентів у різних галузях знань, орієнтовані на набуття вузькопрофесійних спеціалізованих навичок. Тут виділяються комп'ютерні курси та заняття для бухгалтерів. При тому для багатьох студентів важливими є заняття, організовані з метою підвищення рівня знань для складання вступних іспитів до магістратури. Запровадження обов'язкового іспиту з іноземної мови суттєво сприяло популяризації подібного роду занять та консультацій.

До переваг он-лайн навчання можна віднести різке скорочення витрат на утримання чи оренду офісних приміщень, забезпечення переміщень працівників для виконання певного роду робіт, можливість різко прискорити обмін інформацією між викладачами та студентами, персоніфікації навчального процесу із врахуванням індивідуальних потреб учнів, зростання обсягів відео-інформації для наочного супроводу занять, скорочення витрат часу на користування транспортом тощо. Водночас за допомогою он-лайн навчання неможливо сформувати у учнів певні професійні навички, пов'язані із використанням спеціалізованих інструментів, напрацюванням